

สภาพการณ์และแนวทางการปรับตัวของผู้สูงอายุที่เลี้ยงดูหลานในเจเนอเรชัน ซี ในอำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี
The conditions and the adjustment guideline of elderly people who have raised their grandchildren of
Generation-Z Amphoe Khok Samrong, Changwat Lopburi

พิทักษ์ ศิริวงศ์ และนริศรา แก้วทิพย์*

สาขาการจัดการธุรกิจและภาษาอังกฤษ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาถึงสภาพการณ์และบทบาทของผู้สูงอายุในการเลี้ยงดูเด็กเจเนอเรชัน ซีในปัจจุบัน 2) เพื่อศึกษาถึงแนวทางการปรับตัวต่างๆของปัญหาซึ่งแตกต่างกันในแต่ละครอบครัว 3) เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาของผู้สูงอายุที่เลี้ยงดูหลานในเขต อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีวิทยาการศึกษา ปรากฏการณ์วิทยาและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี จำนวน 6คน ในเรื่องสภาพการณ์และบทบาทของผู้สูงอายุในการเลี้ยงดูเด็กเจเนอเรชัน ซี ผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้รับการเลี้ยงดูเด็กเนื่องจาก พ่อแม่ของเด็กต้องออกไปทำงาน เพื่อหารายได้มาเลี้ยงดูครอบครัว และหน้าที่ที่ผู้สูงอายุได้รับในการเลี้ยงดูเด็กคือ การทำทุกอย่างเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวันของเด็ก ส่วนในเรื่องการปรับตัวของผู้สูงอายุ ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ใช้วิธีการประนีประนอมหรือ ตามใจเด็ก เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนมาก ได้ให้ความรักความเอ็นดูกับเด็กมากกว่าที่จะใช้วิธีการลงโทษด้วยการตี และในเรื่องสภาพปัญหาที่ผู้สูงอายุพบเจอในขณะที่เลี้ยงดูเด็กนั้น ผลการศึกษาพบว่าปัญหาที่ผู้สูงอายุพบเจอนั้นมีแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็น การใช้เวลากับสื่อสังคมออนไลน์เป็นระยะเวลาานาน ปัญหาที่เกิดจากการไม่ฟังต่อคำสั่งสอนของผู้สูงอายุ และปัญหาที่เกิดจากการเลือกกิน

คำสำคัญ: แนวทางการปรับตัว, ผู้สูงอายุ, เด็กเจเนอเรชัน ซี

Abstract

The objectives of this study were 1) to study the conditions and roles of elderly people on raising children in the present 2) to identify the adjustment guideline of problems that is different in each family and 3) to study the problems of elderly people who have raised their grandchildren in the field of Amphoe Khok Samrong, Changwat Lopburi. This is the qualitative research by using content analysis of Phenomenology and collected data by in-depth interview. Key Informants were six elderly people that live in Amphoe Khok Samrong, Changwat Lopburi. In term of the condition and role of elderly people on raising children of Generation Z, the study was found that the most of elderly people have borne the burden to raise children because parents of children have to work in order to get income for supporting their family. The role that elderly people received was to take care everything about daily routine of children. In term of the adjustment of elderly people, the research was found that the most of elderly people often compromised and indulged to children because the most of elderly people preferred to give affection more than punishment by beating. In the part of the problems that elderly people encountered while they were raising children, the results of research was found that the problems that elderly people faced were different

including using online social networks for a long time, the problems caused from disobedience teaching of elderly people and the problems that caused from selection food to eat.

Keywords: The adjustment guideline, Elderly people, Generation-Z

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน gyu.nook@gmail.com โทร 0 85422 4215

1. บทนำ

เมื่อก้าวถึงผู้สูงอายุแล้ว ทำให้นึกถึงวัยที่มีความแตกต่างจากวัยอื่น หรือเป็นช่วงบั้นปลายของชีวิต และผู้สูงอายุหรือบางคน เรียกว่า ผู้สูงวัย เป็นคำที่บ่งบอกถึงตัวเลขของอายุว่า มีอายุมากและองค์การสหประชาชาติได้ให้นิยามว่า ผู้สูงอายุ คือ ประชากรทั้งเพศชาย และเพศหญิงซึ่งมีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป โดยเป็นการนิยามนับตั้งแต่อายุเกิด และการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุคือ การมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปรวมทั้งเพศชายและเพศหญิงมากกว่า 10% ของประชากรทั้งประเทศหรือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปี เกิน 7% ของประชากรทั้งประเทศ (เกียรติคุณและพวงทอง ไกรพิบูลย์, 2557) และในปี 2558 ผู้สูงวัยอายุ 65 ปีขึ้นไปมีจำนวนกว่าร้อยละ 10 หรือมากกว่า 7 ล้านคน และมีการคาดการณ์ว่าจำนวนจะเพิ่มขึ้นถึง 17 ล้านคน ภายในปี 2583 ซึ่งมากกว่า 1 ใน 4 ของประชากรไทยทั้งหมด เมื่อรวมกับประเทศจีนแล้ว ประเทศไทยจะมีสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุมากที่สุดในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก และคาดว่าจะมีสัดส่วนมากเป็นลำดับแรกของภูมิภาคภายในปี 2583 (ข่าวประชาสัมพันธ์, 2559)

เมื่อผู้สูงอายุในประเทศไทยมีจำนวนมากขึ้นประกอบกับคนไทยในปัจจุบันมีค่านิยมให้ผู้สูงอายุเป็นผู้เลี้ยงดูหลานเพราะผู้สูงอายุเปรียบเสมือนผู้ที่มีประสบการณ์จำนวนมาก และผู้สูงอายุเป็นผู้ที่ผ่านการเลี้ยงดูมาก่อนทำให้ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่สามารถพึ่งพาหรือปรึกษาในการดูแลบุตรได้ และประกอบกับพ่อแม่ในสังคมไทยในปัจจุบันนิยมออกไปทำงานนอกบ้านเพิ่มมากขึ้น เมื่อเทียบกับสมัยก่อนจึงทำให้ทั้งพ่อและแม่ไม่มีเวลาในการเลี้ยงดูบุตรของตนเองได้มากเท่าที่ควร จึงทำให้ภาระในการเลี้ยงดูบุตรตกเป็นของผู้สูงอายุและซึ่งบางที่ปู่ย่า ตายายนั้นต้องการใช้ชีวิตในบั้นปลายแบบที่พวกเขาเป็นอิสระแล้ว และไม่ใช้การมานั่งเลี้ยงดูหลาน และคนจำนวนมากเข้าใจว่าปู่ย่า ตายายต้องเลี้ยงดูหลานออกมามีอย่างแน่นอน เพราะคนจำนวนมากมีความคิดว่า ปู่ย่า ตายาย มีประสบการณ์ชีวิตมากมายพอที่จะสอนแต่สิ่งดีให้แก่เด็กหรือปู่ย่า ตายายได้เลี้ยงดูหลานในช่วงที่พวกเขา “เกษียณ” จากการทำงานแล้ว การได้เลี้ยงดูหลานจะทำให้เขารู้สึกดีกับตัวเองว่าพวกเขายังมีคุณค่าทำประโยชน์ให้ลูกให้หลานได้ (สาริณี จุฬาลักษณ์ศิริบุญ, 2559)

ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มขั้น และในปัจจุบันการเกิดของเด็กจะอยู่ในยุคเจนเนอเรชัน ซี (Generation-Z) หรือเป็นผู้ที่เกิดหลัง พ.ศ.2538 เด็กจะเติบโตมากับพร้อมเทคโนโลยีและอุปกรณ์อำนวยความสะดวก พวกเขาจะไม่สามารถเข้าใจได้เลยว่าชีวิตที่ปราศจากเทคโนโลยีนั้นเป็นอย่างไร (จิราภรณ์ อรุณากูร, 2557) เพราะพ่อแม่ได้ใช้สิ่งเหล่านี้ในชีวิตประจำวัน แต่สิ่งหนึ่งที่เด็กเจนเนอเรชัน ซีแตกต่างจากยุคอื่นนั้นคือ การที่ได้เห็นพ่อแม่และแม่ออกไปทำงานนอกบ้านทั้งคู่ ต่างจากรุ่นก่อนๆที่พ่อหรือแม่ออกไปทำงานแค่คนเดียว ด้วยเหตุผลนี้เด็กเจนเนอเรชัน ซี ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนอื่นมากกว่าพ่อแม่ของตนเอง แต่สิ่งที่สำคัญเป็นอันดับแรกในการเลี้ยงดูบุตรก็คือ การให้ความรัก และการใช้เวลา แต่เด็กเจนเนอเรชัน ซีส่วนมากมักจะคุ้นชินกับการที่พ่อแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ครอบครัวที่มีทั้งพ่อแม่และลูกมีจำนวนลดลง และยังมีส่วนอีกครอบครัวอื่นๆโดยเฉพาะอย่างยิ่งปู่ย่า ตายายอาศัยอยู่ด้วยกันมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นในประเทศ

เมื่อมีสมาชิกครอบครัวอื่นๆเพิ่มมากขึ้นทำให้บทบาทของปู่ย่าตายายมีความสำคัญมากขึ้นโดยเฉพาะในการช่วยเหลือเลี้ยงดูหลานในปัจจุบันจะพบเห็นได้ทั้งในเขตเมืองและชนบทที่ปู่ย่าตายายมีเวลาอยู่กับหลานมากกว่าพ่อแม่ เพราะเป็นผู้ดูแลเลี้ยงดู ปู่ย่าตายายจึงยังคงมีความสำคัญในการซักจูงจิตใจและความรู้สึกนึกคิดของหลานในครอบครัวตั้งแต่เล็กจนกระทั่งเข้าสู่วัยรุ่น ในขณะที่เดียวกันสังคมไทยมีการเกื้อหนุนในหมู่เครือญาติค่อนข้างสูง ผู้สูงอายุในสังคมไทยเป็นกลุ่มที่ได้รับความเคารพนับถือ ดังนั้น บทบาทในครอบครัวของปู่ย่าตายายมี

ส่วนสำคัญในการช่วยสนับสนุนและเลี้ยงดูหลานให้เป็นไปอย่างราบรื่น และเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจและหลักปฏิบัติด้านศีลธรรม และจริยธรรมให้แก่วัยรุ่นได้อย่างใกล้ชิด (วณิชพล มหาอาษา, 2551) ภาวะการเลี้ยงดูหลานของผู้สูงอายุที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง อาจส่งผลกระทบต่อตัวผู้สูงอายุทั้งในแง่บวกและแง่ลบ ด้านบวกคือ การเลี้ยงดูบุตรหลานเป็นการเกื้อหนุนแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความสุขทางใจของผู้สูงอายุ ซึ่งหากเป็นหลานที่ยังเล็ก ๆ ตัวผู้สูงอายุก็ต้องดูแลในกิจวัตรประจำวัน การเลี้ยงดูหลานในลักษณะนี้ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความสุขทางใจ เกิดความสนุกสนาน สดชื่น ไม่เหงาแต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีผู้สูงอายุอีกส่วนหนึ่งที่มีทัศนคติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูหลานไปในทางลบว่า การเลี้ยงดูหลานทำให้ไม่มีเวลาส่วนตัว บางครั้งทำให้เกิดความรู้สึกหงุดหงิด รำคาญใจ(จันทร์เพ็ญ และคนอื่นๆ, 2544) การที่ปู่ย่าตายายได้มีบทบาทในการดูแลบุตรหลานมากขึ้น ที่นอกจากจะต้องดูแลตัวเองแล้วและยังต้องรับภาระเลี้ยงดูหลานที่ยังเป็นเด็ก และผู้สูงอายุที่ได้รับภาระเลี้ยงดูหลานโดยลำพังในขณะที่พ่อแม่ของเด็กเจเนอเรชัน ซี ไปทำงานที่อื่นนั้นจะเป็นอย่างไร จะเป็นภาระกับผู้สูงอายุหรือไม่ หรืออาจเกิดปัญหาตามมาได้ในที่สุด เมื่อประเทศไทยมีผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นแล้ว ประกอบกับสังคมไทยนั้นมีการเกื้อหนุนในหมู่เครือญาติค่อนข้างสูง จึงทำให้ผู้สูงอายุมีบทบาทในการเลี้ยงดูเด็กมากขึ้น และเด็กที่เกิดมาในสมัยนี้ เกิดมาพร้อมกับความสะดวกสบายมากมาย ซึ่งแตกต่างจากเมื่อก่อนที่เวลาปู่ย่า ตายายเลี้ยงพ่อแม่ในสมัยนั้นอาจจะไม่ได้เกิดมาพร้อมกับความสะดวกสบายเหมือนเด็กในสมัยนี้จึงทำให้เด็กที่เกิดมาในปัจจุบันนี้ส่วนมากจะถูกเลี้ยงโดยผู้สูงอายุ ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาได้ในที่สุด

ด้วยเหตุดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความประสงค์ศึกษาในเขตพื้นที่ จังหวัดลพบุรีเกี่ยวกับสภาพการณ์และแนวทางการปรับตัวของผู้สูงอายุที่เลี้ยงดูเด็กหลานในเจเนอเรชัน ซีเนื่องจากจังหวัดลพบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีจำนวนผู้สูงอายุจำนวนมาก (ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย, 2558) และผู้สูงอายุในปัจจุบันได้มีบทบาทในการเลี้ยงดูหลานมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงสภาพการณ์และบทบาทของผู้สูงอายุในการเลี้ยงดูเด็กเจเนอเรชัน ซีในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาถึงแนวทางการปรับตัวต่างๆของปัญหาซึ่งแตกต่างกันในแต่ละครอบครัว
3. เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาของผู้สูงอายุที่เลี้ยงดูหลานในเขต อ.โคกสำโรงจ. ลพบุรี

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้สูงอายุและสภาพปัญหา แนวทางการปรับตัวของผู้สูงอายุที่เลี้ยงดูบุตรหลานในอำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี
2. ขอบเขตด้านพื้นที่การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้สูงอายุและสภาพปัญหาแนวทางการปรับตัวของผู้สูงอายุที่เลี้ยงดูหลานในอำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรีเนื่องจากผู้สูงอายุในพื้นที่ชุมชนนี้มีจำนวนผู้สูงอายุที่เลี้ยงดูบุตรหลานจำนวนมาก ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาในเขตพื้นที่ดังกล่าว
3. ขอบเขตด้านประชากรผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัย คือผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปและมีการเลี้ยงดูบุตรหลานอย่างน้อยครัวเรือนละ 1 คน
4. ขอบเขตด้านเวลาใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สูงอายุในอำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรีตั้งแต่เดือน เมษายน- พฤษภาคม 2560

2. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุ หมายถึงบุคคลที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์และมีสัญชาติไทยเป็นผู้สูงอายุ (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, 2552) แบ่งกลุ่มผู้สูงอายุได้ 3 กลุ่มคือผู้สูงอายุวัยต้น (อายุ 60-69 ปี) เป็นช่วงที่ยังมีพลังช่วยเหลือตนเองได้ผู้สูงอายุวัยกลาง (อายุ 70-79 ปี) เริ่มมีอาการ

เจ็บป่วยร่างกายเริ่มอ่อนแอมีโรคประจำตัวหรือโรคเรื้อรังผู้สูงอายุวัยปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป) เจ็บป่วยบ่อยขึ้นอวัยวะเสื่อมสภาพอาจมีภาวะทุพพลภาพ

2. ความหมายของเจเนอเรชัน ซี

เจเนอเรชัน ซี หมายถึง กลุ่มคนที่ไม่ได้ถูกจำแนกด้วยกฎเกณฑ์ด้านอายุแต่กลับเป็นใครก็ได้ที่ได้กำเนิดและเติบโตขึ้นมาบนสื่อสังคมออนไลน์ (Social media) และมีพฤติกรรมกรรมการเชื่อมต่อกับโลกออนไลน์ตลอดเวลา (Pankraz, 2010) ลักษณะของคนเจเนอเรชัน ซี คือเป็นบุคคลที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว เป็นกลุ่มผู้รับสารเป้าหมายที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

3. การเลี้ยงดูเด็ก

การอบรมเลี้ยงดูในระยะต้นของชีวิตควรใช้พื้นฐานการให้ความรัก ความอบอุ่นเป็นสิ่งสำคัญ เมื่อเด็กโตขึ้นจำเป็นต้องได้รับสิ่งแวดล้อมที่จะสร้างเสริมพัฒนาการของเด็กให้กว้างออกไป (Mussen, 1963) ได้แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ออกเป็น 2 แบบ (Mccoby, 1980) คือ 1. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย – เข้มงวด 2. การอบรมเลี้ยงดูแบบอบอุ่น - ไม่เป็นมิตร

3. ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แนวทางในการศึกษาแบบปรากฏการณ์วิทยา มีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) คือ ผู้สูงอายุใน ตำบลหลุมข้าว อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี จำนวน 6 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือที่สำคัญเพื่อช่วยให้เก็บข้อมูลได้ครบถ้วนตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย สมุดบันทึกข้อมูล โทรศัพท์มือถือ แนวคำถามการสัมภาษณ์และผู้วิจัย

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมเอกสารข้อมูลจากแหล่งข้อมูลและสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ได้แก่ หนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ แนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการ เว็บไซต์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางการศึกษาที่น่าสนใจและนำไปสู่การทำวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

3.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) การเก็บข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) และใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้คำถามแบบกึ่งโครงสร้างในลักษณะแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งผู้วิจัยได้เดินทางไปหาผู้ให้ข้อมูลหลักโดยตรงถึงแหล่งที่อยู่อาศัยเพื่อสัมภาษณ์

4. ในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลใช้ในการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) ของ Denizen (1970) คือ การแสวงหาความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่แตกต่างกัน (สุภางค์ จันทวานิช, 2555)

4.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) วิธีตรวจสอบคือการสอบแหล่งข้อมูล แหล่งที่มาที่จะพิจารณาในการตรวจสอบได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งสถานที่และแหล่งบุคคล

4.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory triangulation) คือการตรวจสอบว่า ถ้าผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีที่ต่างไปจากเดิมจะทำให้การตีความข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

4.3 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological triangulation) คือการใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาวิจัยเรื่องสภาพการณ์และแนวทางการปรับตัวของผู้สูงอายุที่เลี้ยงดูหลานในเจเนอเรชัน ซี ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ในรูปแบบเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เมื่อผู้วิจัยได้รับข้อมูล

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ว่าสภาพการณ์และแนวทางการปรับตัวของผู้สูงอายุที่เลี้ยงดูหลานในเจนเนอเรชัน ซี ในจังหวัดลพบุรีเป็นอย่างไร

4. ผลการศึกษา

จากผลการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยเรื่อง “สภาพการณ์และแนวทางการปรับตัวของผู้สูงอายุที่เลี้ยงดูหลานในเจนเนอเรชัน ซี โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกพบว่า ผู้สูงอายุได้มีสภาพการณ์และแนวทางการปรับตัวเมื่อเลี้ยงดูหลานในเจนเนอเรชัน ซี ดังนี้

1. สภาพการณ์และบทบาทหน้าที่ของผู้สูงอายุในการเลี้ยงดูเด็กเจนเนอเรชัน ซี

จากการศึกษาสภาพการณ์และบทบาทของผู้สูงอายุในพื้นที่เขตอำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรีนั้น มีดังนี้

1.1 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีสภาพการณ์ในการเลี้ยงดูเด็กจากการที่พ่อแม่ของเด็กต้องมีภาระหรือหน้าที่ในการทำงานหรือหารายได้ เพื่อมาเลี้ยงดูครอบครัว และผู้สูงอายุทั้งหมดไม่ได้รับการเลี้ยงดูแบบตัวคนเดียว นั่นคือ ช่วยกันเลี้ยงดูเด็กกับคู่สามีหรือภรรยาของตนเอง

1.2 ผู้สูงอายุได้มีบทบาทหน้าที่ในการเลี้ยงดูเด็กแบบเต็มเวลาโดยการ ทำหน้าที่ทุกอย่างที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันของเด็ก ตั้งแต่ตื่นนอน จนถึงเข้านอน เช่น อาบน้ำ ทำกับข้าวให้กิน ป้อนข้าว พาไปส่งที่โรงเรียน จนกระทั่งอาบน้ำและพาเข้านอน

1.3 ผู้สูงอายุได้มีบทบาทหน้าที่ในการเลี้ยงดูเด็กแค่บางเวลา แต่เฉพาะเวลาที่พ่อแม่ออกไปทำงานนอกบ้านเท่านั้น เนื่องจากช่วงที่พ่อแม่ของเด็กต้องออกไปทำงานในช่วงเช้าถึงช่วงเย็น ทำให้ผู้สูงอายุได้เลี้ยงดูเด็กแค่ช่วงเช้าถึงช่วงเย็น หลังจากที่พ่อแม่ของเด็กกลับมาจากการทำงานแล้ว หน้าที่การเลี้ยงดูเด็กจึงกลับไปเป็นของพ่อแม่เด็ก

2. การปรับตัวต่างๆของผู้สูงอายุที่เลี้ยงดูเด็กในเจนเนอเรชัน ซี

จากการศึกษาถึงการปรับตัวของผู้สูงอายุที่เลี้ยงดูเด็กในเจนเนอเรชัน ซีเมื่อพบกับปัญหาต่างๆ ผู้สูงอายุมิวิธีการปรับตัวที่แตกต่างกัน มีดังนี้

2.1 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ปรับตัวด้วยวิธีประนีประนอม ตามใจเด็ก หรือการใช้คำพูดดีกับเด็ก หมายความว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะไม่ใช้วิธีการลงโทษด้วยการตี เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้เล็งเห็นถึงความเป็นเด็ก หรือยังไม่รู้เรื่องอะไร จึงใช้วิธีการประนีประนอมหรือตามใจเด็ก

2.2 ผู้สูงอายุปรับตัวด้วยการดุ หรือขึ้นเสียงใส่ ผู้สูงอายุจะใช้การดุใส่ หรือขึ้นเสียงใส่เป็นบางเวลาที่เด็ก ไม่ฟังคำพูดของผู้สูงอายุ

2.3 ผู้สูงอายุปรับตัวด้วยการลงโทษด้วยการตี ผู้สูงอายุบางส่วนปรับตัวเมื่อเจอปัญหาในขณะที่เลี้ยงดูเด็กด้วยการตี เนื่องจากผู้สูงอายุบางส่วนเห็นว่า ใช้วิธีอื่น เช่น การประนีประนอม การใช้คำพูดดีแล้วไม่ได้ผล หมายความว่า เมื่อผู้สูงอายุพบเจอ กับปัญหาแล้ว ใช้วิธีการปรับตัวด้วยการพูดดี เด็กจะไม่ใส่ใจในคำพูดของผู้สูงอายุแม้แต่น้อย จึงใช้วิธีการปรับตัวด้วยการลงโทษแบบการตี

3. สภาพปัญหาของผู้สูงอายุที่เลี้ยงดูเด็กในเจนเนอเรชัน ซี

จากการศึกษาถึงสภาพปัญหาของผู้สูงอายุที่เลี้ยงดูเด็กในเจนเนอเรชัน ซี พบว่าปัญหาของผู้สูงอายุที่พบเจอนั้นมีแตกต่างกัน ดังนี้

3.1 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการที่เด็กใช้เวลากับสื่อสังคมออนไลน์เป็นระยะเวลาเวลานาน ผู้สูงอายุได้เล็งเห็นว่าในปัจจุบันนี้ เป็นยุคของเทคโนโลยีใหม่ๆที่เข้ามา ประกอบกับเด็กที่เกิดมานั้นต้องปรับตัวเข้าหาเทคโนโลยีใหม่ๆ รวมถึงการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ไม่ว่าจะป็นยูทูบ เฟสบุค จึงส่งผลให้ผู้สูงอายุพบเจอกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการที่เด็กใช้เวลากับสื่อสังคมออนไลน์เป็นระยะเวลาเวลานาน และผู้สูงอายุมีความรู้สึกว่าการเลี้ยงดูของตัวเองกับการเลี้ยงดูเด็กในตอนนี้ แตกต่างกันไป เนื่องจาก ในสมัยที่ผู้สูงอายุเลี้ยงดูของตัวเอง ยังไม่มี

เทคโนโลยีอะไรเข้ามา จึงทำให้การเล่น เล่นกับดินกับทราย เล่นการละเล่นพื้นบ้าน แตกต่างจากสมัยนี้ที่เด็กจะใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่กับสื่อสังคมออนไลน์

3.2 ปัญหาที่เกิดจากเด็กไม่ฟังต่อคำสั่งสอนของผู้สูงอายุ เมื่อผู้สูงอายุได้พูดกล่าวหรือตักเตือนต่ออันตรายหรือ คำสอนที่ถูกต้อง เด็กจะไม่ฟังหรือไม่ปฏิบัติตาม ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าการเลี้ยงเด็กยากกว่าการเลี้ยงลูกของตัวเอง เนื่องจากในตอนผู้สูงอายุเลี้ยงลูกของตัวเอง เพราะลูกของผู้สูงอายุจะฟังต่อคำสั่งสอนของผู้สูงอายุมาก ซึ่งต่างกับการเลี้ยงเด็กในปัจจุบัน

3.3 ปัญหาที่เกิดจากการเลือกกิน เนื่องจากเด็กกินแต่นม ไม่ค่อยกินข้าว จึงทำให้เป็นปัญหาต่อผู้สูงอายุมาก เพราะเวลาที่ผู้สูงอายุทำกับข้าวให้เด็กกิน เด็กก็จะไม่ค่อยกิน จะเลือกกินแต่นมเป็นส่วนใหญ่ ปัญหาจากการเลือกกินของเด็กทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่า การเลี้ยงเด็กยากกว่าการเลี้ยงลูกของตัวเอง เนื่องจากตอนที่ผู้สูงอายุเลี้ยงลูกของตัวเอง การหาอะไรให้กินในแบบง่ายๆ มีอะไรให้กินลูกของผู้สูงอายุก็กิน ไม่เหมือนกับการเลี้ยงเด็กในตอนนี้

5. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยถึงสภาพการณ์และแนวทางการปรับตัวของผู้สูงอายุที่เลี้ยงดูหลานในเจเนอเรชัน ซี ในพื้นที่เขตอำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพการณ์และบทบาทของผู้สูงอายุในการเลี้ยงดูเด็กเจเนอเรชัน ซี

จากผลการศึกษาทำให้ทราบว่าผู้สูงอายุมีสภาพการณ์ในการเลี้ยงดูเด็กในปัจจุบัน เนื่องจากพ่อแม่ของเด็กต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จึงได้มีหน้าที่เลี้ยงดูเด็กแทนพ่อแม่ของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วนิพพล มหาอาษา (2551) ที่ได้กล่าวว่าปู่ย่าตายายยังคงมีบทบาทอยู่ในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือให้กับที่พ่อแม่มีความไม่พร้อมในการเลี้ยงดูลูก หรือมีบทบาทอยู่เบื้องหลังผู้เป็นพ่อแม่ และจากผลการศึกษาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าผู้สูงอายุได้มีบทบาทในการเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่ต้นนอนยันเข้านอน ผู้สูงอายุได้มีความสำคัญในการเลี้ยงดูเด็กเป็นอย่างมาก ซึ่งเกี่ยวข้องกับกับแนวคิดของ กาญจนา เทียนลายและวรรณิ หุตะแพทย์ (2558) ที่ได้กล่าวว่าผู้สูงอายุมีบทบาทในการเลี้ยงดูเด็กอย่างหลัก 2 ด้านคือ 1.การดูแลด้านร่างกาย ครอบคลุมการดูแลกิจวัตรประจำวัน ทั้งเรื่องกรกิน การนอน การเล่น เสื้อผ้า ความปลอดภัย 2.การดูแลด้านจิตใจ ครอบคลุมเรื่องการอบรมสั่งสอน

2. การปรับตัวต่างๆของปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะที่ผู้สูงอายุเลี้ยงดูหลานในเจเนอเรชัน ซี

จากการศึกษาถึงการปรับตัวหรือการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะที่ผู้สูงอายุเลี้ยงดูหลานในเจเนอเรชัน ซี สะท้อนให้เห็นว่าผู้สูงอายุจะใช้วิธีประนีประนอม ค่อยๆสอนในสิ่งที่ถูกที่ควรให้กับเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พรรณพิมล วิบุลากร (2558) ที่ได้กล่าวว่า การพูดคุยกับเด็กนำไปสู่การมีมุมมองชีวิตที่มีความหลากหลาย โดยส่วนใหญ่ผู้สูงอายุมักให้วิธีคิดในแบบที่ให้ความสำคัญกับการใช้ชีวิตที่คำนึงถึงความเอื้อเพื่อ เป็นการสร้างความเข้าใจในแบบที่เด็กที่เติบโตในปัจจุบันอาจไม่ค่อยได้มีโอกาสที่จะเห็นวิธีคิดแบบนี้ในการใช้ชีวิตทางสังคมปัจจุบันมากนัก

3. สภาพปัญหาของผู้สูงอายุที่เลี้ยงดูหลานในเจเนอเรชัน ซี

จากการศึกษาถึงสภาพปัญหาของผู้สูงอายุที่เลี้ยงดูเด็กในเจเนอเรชัน ซี สะท้อนให้เห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น ส่วนหนึ่งส่งผลมาจากผู้สูงอายุได้เลี้ยงดูเด็กตามลำพัง นั่นคือ พ่อแม่ของเด็กต้องออกไปทำงานเพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัว สอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยณรงค์ ยิ้มน้อยและคณะ (2553) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินชีวิตครอบครัวที่ผู้สูงอายุดูแลเด็กตามลำพัง นั่นคือพ่อแม่เด็กต้องออกไปทำงานหาเงินเลี้ยงดูครอบครัว ซึ่งเป็นสาเหตุให้ต้องทิ้งบุตรไว้กับผู้สูงอายุให้มีหน้าที่ดูแล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากการศึกษาถึงสภาพการณ์และแนวทางการปรับตัวของผู้สูงอายุที่เลี้ยงดูหลานในเจเนอเรชัน ซีในพื้นที่เขตอำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี จึงทำให้ทราบถึงข้อมูลของผู้สูงอายุที่มีบทบาทหน้าที่ในการเลี้ยงดูเด็กแคในจังหวัดลพบุรีเท่านั้น บทบาทหน้าที่ของผู้สูงอายุในการเลี้ยงดูเด็กโดยส่วนมาก คือ การทำกิจกรรมทุกกิจกรรมเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวันของเด็ก เนื่องจากพ่อแม่ของเด็กในเจเนอเรชัน ซี มีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบ หรือออกไปทำงานเพื่อหารายได้ให้กับครอบครัว รวมถึงแนวทางการปรับตัวของผู้สูงอายุนั้น เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ผู้สูงอายุปรับตัวโดยการใช้วิธีประนีประนอมกับเด็ก หรือตามใจ และสภาพปัญหาของผู้สูงอายุพบเจอในขณะที่เลี้ยงดูเด็ก มีลักษณะแตกต่างกันออกไป ดังนี้

- 1.1 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการที่เด็กใช้เวลากับสื่อสังคมออนไลน์เป็นระยะเวลาานาน จากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้สูงอายุมีความคิดว่า การเลี้ยงลูกของตนเองกับเลี้ยงเด็กในตอนนี้ แตกต่างกันมาก เนื่องจาก เวลาที่ผู้สูงอายุเลี้ยงลูกของตนเองยังไม่มีเทคโนโลยีอะไรใหม่ๆเข้ามา ซึ่งแตกต่างจากตอนนี้ เมื่อเทคโนโลยีเข้ามา เด็กจะใช้เวลาอยู่กับเทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์
- 1.2 ปัญหาที่เกิดจากเด็กไม่ฟังต่อคำสั่งสอนของผู้สูงอายุ จากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้สูงอายุมีความคิดว่า เลี้ยงเด็กยากกว่าเลี้ยงลูกของตนเอง เนื่องจาก เวลาที่ผู้สูงอายุเลี้ยงลูกของตนเอง เมื่อผู้สูงอายุบอกล่าว หรือสั่งสอนอะไร ลูกของตนจะฟัง หรือสอนง่ายกว่าเด็กในปัจจุบัน
- 1.3 ปัญหาที่เกิดจากการเลือกกิน จากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่คิดว่าเป็นปัญหาหลักในการเลี้ยงดูเด็ก เนื่องจาก เด็กในปัจจุบัน กินยาก ซึ่งแตกต่างจากเวลาที่ผู้สูงอายุเลี้ยงลูกของตนเองมาก

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทวิวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้จากผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดลพบุรี ซึ่งอาจมีความคิดที่แตกต่างในด้านการเลี้ยงดูเด็กของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากส่วนมากแล้วพ่อแม่ของเด็กทำงานอยู่ในกรุงเทพมหานคร ถ้าผู้สูงอายุได้รับการเลี้ยงดูเด็กแคในเวลาที่พ่อแม่ของเด็กออกไปทำงาน อาจส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความคิดที่เปลี่ยนไป จากที่คิดว่าเป็นภาระ เป็นความสุข เนื่องจากส่วนใหญ่แล้วปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุทำให้ผู้สูงคิดว่าการเลี้ยงดูเด็กเป็นการสร้างภาระให้กับตนเอง ถ้าเปลี่ยนผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร เด็กได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่ และผู้สูงอายุได้รับการเลี้ยงดูในเวลาที่พ่อแม่ของเด็กออกไปทำงาน ไม่ได้รับภาระแบบเต็มที่ อาจส่งผลให้ลดปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุได้

6. บรรณานุกรม

- [1] เกียรติคุณและพวงทอง ไกรพิบูล, 2557, นิยามเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ. <http://haamor.com/th/> [9 เมษายน 2560]
- [2] สังคมสูงวัยในประเทศไทย: ชี้ปัญหาความต้องการทางสุขภาพที่แท้จริงของผู้สูงอายุยากจน. 2559, <http://www.worldbank.org/th/news/press-release/2016/04/08/aging-in-thailand---addressing-unmet-health-needs-of-the-elderly-poor>. [10 เมษายน 2560]
- [3] สาริณี จุฬาลักษณ์ศิริบุญ, 2559, ผู้สูงอายุกกับการเลี้ยงเด็ก. <https://th-th.facebook.com/ittiritsarinee/posts/1739576936284706:0>. [10 เมษายน 2560]
- [4] จิราภรณ์ อรุณากูร, 2557, พ่อแม่เลี้ยงลูกอย่างไร ใน ยุค Gen Z. <http://www.thaihealth.or.th/Content/>. [10 เมษายน 2560]

- [5] วณิชพล มหาอา, 2551, ผู้สูงอายุกับการดูแลวัยรุ่น.
<http://www.popterms.mahidol.ac.th/newsletter/showarticle.php?articleid=85> [10 เมษายน 2560]
- [6] จันท์เพ็ญและคนอื่นๆ, 2554, สถานการณ์เลี้ยงดูหลานในครัวเรือนข้ามรุ่นของประเทศไทย.
[http://www.ms.ipsr.mahidol.ac.th/ConferenceXI/Download/Book/447-IPSR-Conference-A20-
 fulltext.pdf](http://www.ms.ipsr.mahidol.ac.th/ConferenceXI/Download/Book/447-IPSR-Conference-A20-fulltext.pdf)
 [11 เมษายน 2560]
- [7] การดูแลผู้สูงอายุ อยู่ ดี มีสุข. 2552, <http://kbphp.nationalhealth.or.th/handle/123456789/3032> [11 เมษายน]
- [8] ดุลยา จิตตะยโสธร, 2010, รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู. utcc2.utcc.ac.th/utccjournal/294/ดูลยา%20จิตตะยโสธร.pdf
 [12 เมษายน 2560]
- [9] Mussen, 1963, การอบรมเลี้ยงดูเด็ก. <https://prezi.com/m/tndzbtcr44yf/presentation/> [12 เมษายน 2560]
- [10] Mccoby, 1980, การอบรมเลี้ยงดูเด็ก. <https://prezi.com/m/tndzbtcr44yf/presentation/> [12 เมษายน 2560]
- [11] จังหวัดลพบุรี. 2558, <http://lopburi.kapook.com/> [13 เมษายน 2560]
- [12] สุภางค์ จันทวานิช, 2555, วิธีการดำเนินการวิจัย. http://library.senate.go.th/document/Ext7998/7998386_0008.PDF
 [12 เมษายน 2560]
- [13] พญ.พรรณพิมล วิปุลากร, 2558, อายุไม่ใช่แค่ตัวเลข. [http://www.healthtoday.net/thailand/Mind-spirit_n/Mind-
 spirit168_1.html](http://www.healthtoday.net/thailand/Mind-spirit_n/Mind-spirit168_1.html) [12 เมษายน 2560]
- [14] ชัยณรงค์ ยี่มน้อยและคณะ, 2553, สภาพการดำเนินชีวิตครอบครัวที่ผู้สูงอายุดูแลเด็กตามลำพัง และบริการทางสังคมสำหรับ
 ครอบครัว. <http://www.thaifamilystudy.com/report/> [12 เมษายน 2560]